

JOZEF GOLIAN • JOZEF ČAPLA •
PETER ZAJÁC • ĽUBOMÍR BELEJ •

LEGISLATÍVA
A KONTROLA
POTRAVÍN

NITRA 2020

Názov: **Legislatíva a kontrola potravín**

Autori: **prof. Ing. Jozef Golian, Dr. (AH 6,18)**

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
Fakulta biotechnológie a potravinárstva
Katedra hygieny a bezpečnosti potravín

Ing. Jozef Čapla, PhD. (AH 6,12)

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
Fakulta biotechnológie a potravinárstva
Katedra hygieny a bezpečnosti potravín

Ing. Peter Zajác, PhD. (AH 4,15)

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
Fakulta biotechnológie a potravinárstva
Katedra hygieny a bezpečnosti potravín

Ing. Ľubomír Belej, PhD. (AH 3,16)

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
Fakulta biotechnológie a potravinárstva
Katedra hygieny a bezpečnosti potravín

Recenzenti:

prof. Ing. Ľubomír Valík, PhD.

Slovenská technická univerzita v Bratislave

Ing. Radovan Gažar, PhD.

Leaf Slovakia s. r. o., Levice

Schválila rektorka Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre dňa 28. 7. 2020
ako vysokoškolskú učebnicu pre študentov SPU v Nitre.

ISBN 978-80-552-2231-8

Úvod

ÚVOD

Ú

V súčasnosti sa neustále zvyšujú požiadavky na kvalitu a bezpečnosť potravinárskych výrobkov a ochranu zdravia spotrebiteľa. Výroba potravín je vo vzťahu k legislatíve upravená pomerne dobre a rozsiahle. V jej histórii sa bezpečnosti potravín nikdy nevenovala taká pozornosť ako dnes a to nielen vďaka doterajším aféram ale aj vďaka informačným a komunikačným technológiám, vďaka rozvoju analytických metód a nárastu poznatkov.

Činnosť každého prevádzkovateľa potravinárskeho podniku sa musí zakladať na dôslednom dodržiavaní legislatívnych pravidiel pre bezpečnosť potravín, metrologiu a technických noriem. Potravinárska prax preto neustále zvyšuje požiadavky na absolventov škôl. Z uvedeného vyplýva potreba zvyšovať vedomosti študentov v oblasti potravinárskej legislatívy, ako aj metrologie tak, aby našli svoje uplatnenie v širokom spektre potravinárskych podnikov.

Predkladaná vysokoškolská učebnica predstavuje súhrn informácií pre štúdium národnej a európskej potravinárskej a metrologickej legislatívy. V publikácii sa zaoberáme úradnou kontrolou potravín v podmienkach Slovenskej republiky a EÚ a jej formami, tvorbou národnej a európskej legislatívy v oblasti potravín, národnými a európskymi požiadavkami potravinového práva, metrologickou legislatívou, označeným spotrebiteľským balením a spotrebiteľským balením a jeho kontrolou, technickou šandardizáciou, poskytovaním informácií o potravinách spotrebiteľom, informáciami o prameňoch potravinového práva, ochrannými známkami a ochranou práva spotrebiteľa v EÚ.

V publikácii sú zhrnuté aktuálne poznatky zamerané na rozšírenie vedomostí študentov, ale i pracovníkov z potravinárskych podnikov, pre správne používanie právnych predpisov, ich vysvetlenie a používanie v potravinárskej praxi s cieľom zabezpečiť produkciu bezpečných potravín.

Publikácia predstavuje súbor poznatkov, ktoré tvoria základ pre riadenie väčšiny činností prevádzkovateľov potravinárskych podnikov. Dôležité je však neustále sledovať zmeny legislatívy, pretože tie prebiehajú neustále a sú rozhodujúce pre riadenie a kontrolu.

Naše poďakovanie patrí recenzentom predkladanej publikácie prof. Ing. Ľubomírovi Valíkovi, PhD. a Ing. Radovanovi Gažarovi, PhD., za ich podnetné pripomienky a návrhy k predloženému textu, ktoré umožnili jeho skvalitnenie a pomohli odstrániť formálne chyby a nedostatky.

Autori

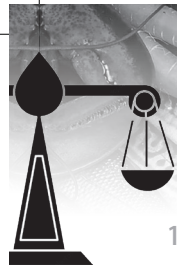

Obsah

Úvod	3	
1 kapitola	TVORBA NÁRODNEJ A EURÓPSKEJ LEGISLATÍVY	9
1.1	Úvod do problematiky tvorby legislatívy v Slovenskej republike	10
1.2	Európske spoločenstvo, európska legislatíva, smernice a normy	13
1.3	Prehľad základnej platnej národnej a európskej legislatívy na úseku ochrany zdravia ľudí, zvierat a bezpečnosti potravín	15
2 kapitola	NÁRODNÉ A EURÓPSKE POŽIADAVKY POTRAVINOVÉHO PRÁVA	19
2.1	Národné požiadavky potravinového práva	20
2.2	Ukladanie pokút orgánmi úradnej kontroly potravín	21
2.3	Ukladanie pokút orgánmi úradnej kontroly potravín a orgánmi veterinárnej správy v priestupkovom konaní	24
2.4	Ukladanie opatrení pri výkone úradnej kontroly potravín podľa zákona NR SR č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov	29
2.5	Právne akty Európskeho spoločenstva/Európskej únie na potravinové právo	32
3 kapitola	LEGISLATÍVA POSKYTOVANIA INFORMÁCIÍ O POTRAVINÁCH SPOTREBITEĽOM	35
3.1	Povinné údaje na potravinách	42
3.2	Názov potraviny	43
3.3	Zoznam zložiek – zloženie	44
3.3.1	Uvádzanie zložiek	44
3.3.2	Vynechanie zoznamu zložiek	44
3.3.3	Vynechanie súčastí potravín zo zoznamu zložiek	44
3.4	Označovanie alergénov	44
3.4.1	Zoznam alergénov	44
3.4.2	Spôsob uvádzania informácií o alergénoch	45
3.4.3	Označovanie alergénov na nebalených potravinách	45
3.5	Množstvo určitých zložiek alebo kategórií zložiek	46
3.6	Čisté množstvo potraviny	46
3.7	Dátum minimálnej trvanlivosti alebo spotreby	47
3.8	Dátum zmrazenia	47
3.9	Podmienky skladovania alebo návod na použitie	47
3.10	Meno alebo obchodné meno a adresa PPP	48
3.11	Krajina pôvodu a miesto pôvodu	48
3.11.1	Všeobecné pravidlo	48
3.11.2	Krajina a miesto pôvodu produktu, pokiaľ sa líši od miesta, z ktorého pochádza primárna zložka	48
3.11.3	Pôvod mäsa	49
3.11.4	Pôvod ostatných produktov	49
3.12	Návod na použitie	49
3.13	Alkoholické nápoje, obsah alkoholu	49

3.14	Uvádzanie výživových údajov.....	49
3.15	Dobrovoľné údaje na potravinách	53
3.16	Dozor a sankcie	54
3.17	Závery k nariadeniu.....	54
4 kapitola	ŠPECIFICKÉ PRAVIDLÁ PRE OZNAČOVANIE POTRAVIN	55
4.1	Pravidlá pre uvádzanie pôvodu hlavnej zložky	56
4.2	Pravidlá pre uvedenie krajiny pôvodu alebo miesta pôvodu pre čerstvé, chladené a mrazené mäso z ošipných, oviec, kôz a hydiny	59
4.3	Podmienky používania dobrovoľného označovania potravín v SR.....	60
4.4	Dobrovoľné označovanie potravín obsahujúcich glykozidy steviolu a ich použitie na reklamné a marketingové účely a ich propagáciu	62
5 kapitola	METROLOGICKÁ LEGISLATÍVA A JEJ ŠTRUKTÚRA	63
5.1	Meranie a metrológia	64
5.2	Meradlá a ich vlastnosti	65
5.3	Metrologické zabezpečenie	67
5.4	Metrologická legislatíva	70
5.5	Metrologická kontrola a úradné meranie.....	72
5.6	Autorizácia a registrácia	74
5.7	Orgány štátnej správy a štátny metrologický dozor.....	75
5.8	Organizácie zabezpečujúce metrologické zabezpečenie v SR	76
6 kapitola	METROLOGICKÝ PROGRAM V POTRAVINÁRSTVE	79
6.1	Legislatívne požiadavky pre určené meradlá	80
6.2	Legislatívne požiadavky pre povinne kalibrované meradlá	82
6.3	Ostatné — nepovinne/interne kalibrované meradlá.....	84
6.4	Legislatívne požiadavky pre kontrolu objemu/hmotnosti spotrebiteľských balení	86
7 kapitola	ÚRADNÁ KONTROLA POTRAVIN V SR	93
7.1	Úradná kontrola potravín v Slovenskej republike.....	94
7.2	Laboratóriá úradnej kontroly	96
7.3	Referenčné a národné referenčné laboratóriá v Slovenskej republike	98
8 kapitola	SYSTÉM ÚRADNÝCH KONTROL V AGROPOTRAVINOVOM REŤAZCI ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EURÓPSKEJ ÚNIE	107
8.1	Hlavné body nariadenia	108
8.2	Cieľ a jednotlivé hlavy nariadenia	109
9 kapitola	VÝKON ÚRADNÝCH KONTROL POTRAVIN RASTLINNÉHO PÔVODU U PREVÁDZKOVATEĽOV POTRAVINÁRSKÝCH PODNIKOV – VÝROBA A BALENIE POTRAVIN	131
9.1	Záznam o úradnej kontrole potravín	133

10 kapitola	LABORATÓRNE TESTOVANIE POTRAVÍN ŽIVOČÍŠNEHO PÔVODU PRI ÚRADNÝCH KONTROLÁCH PODĽA VYKONÁVACIEHO NARIADENIA KOMISIE (EÚ) č. 2019/627	145
10.1	Laboratórne vyšetrenie vzoriek odobratých pri prehliadkach post mortem domácich kopytníkov a/alebo veľkej zveri	146
10.2	Laboratórne vyšetrenie vzoriek odobratých pri prehliadkach post mortem hydiny, zajacovitých a/alebo drobnej zveri	149
11 kapitola	AUDIT AKO FORMA ÚRADNEJ KONTROLY POTRAVÍN	153
11.1	Základné činnosti auditu	155
12 kapitola	ŠPECIFICKÉ POSTUPY PRI VÝKONE VYBRANÝCH ÚRADNÝCH KONTROL	163
12.1	Kontrola materiálov a predmetov určených na styk s potravinami	164
12.2	Kontrola systému vysledovateľnosti	165
12.3	Výkon úradnej kontroly potravín v obchodnej sieti	167
12.4	Výkon úradnej kontroly v prevádzke liehovarníckeho závodu a na pestovateľské pálenie ovocia	169
13 kapitola	OCHRANA PRÁV SPOTREBITEĽA	171
13.1	Inštitucionálne zabezpečenie spotrebiteľskej politiky v Slovenskej republike	173
13.2	Organizácie vstupujúce do ochrany spotrebiteľa	174
13.3	Spotrebiteľské združenia	174
13.4	Európske spotrebiteľské centrum v SR	175
13.5	Požiadavky európskych spotrebiteľov na kvalitu a bezpečnosť potravín	175
14 kapitola	OCHRANNÁ ZNÁMKA, JEJ VÝZNAM A SPÔSOB REGISTRÁCIE	177
14.1	Spôsob zápisu ochrannej známky	178
14.2	Registrácia ochrannej známky	178
14.3	Spôsob ochrany ochranných známok v zahraničí	179
15 kapitola	TECHNICKÁ ŠTANDARDIZÁCIA – NORMALIZÁCIA	181
15.1	Medzinárodná normalizácia	183
15.2	Národná normalizácia	183
15.3	Slovenský ústav technickej normalizácie (SÚTN)	185
16 kapitola	INFORMÁCIE O PRAMEŇOCH POTRAVINOVÉHO PRÁVA	187
16.1	Vyhľadávanie predpisov platných na úrovni EÚ	188
16.2	Vyhľadávanie predpisov platných na úrovni SR	190
16.3	Ovplyvnenie prijímania všeobecne záväzných právnych predpisov SR občanmi	191
17 kapitola	ÚRADNÁ KONTROLA POTRAVÍN V JEDNOTLIVÝCH ŠTÁTOCH EÚ A USA	193
17.1	Audity Európskej komisie – DG SANTE (Generálne riaditeľstvo pre zdravie a bezpečnosť potravín)	194
17.2	Systém kontroly potravín v štátoch EÚ	194
17.3	Jednotlivé štáty Európskej únie	195
17.3.1	Česká republika	195
17.3.2	Rakúsko	196

17.3.3	Belgicko	197
17.3.4	Bulharsko	197
17.3.5	Chorvátsko	197
17.3.6	Cyprus	197
17.3.7	Dánsko	198
17.3.8	Estónsko	198
17.3.9	Fínsko	198
17.3.10	Francúzsko	199
17.3.11	Nemecko	199
17.3.12	Grécko	200
17.3.13	Maďarsko	200
17.3.14	Írsko	200
17.3.15	Taliansko	201
17.3.16	Lotyšsko	201
17.3.17	Litva	201
17.3.18	Luxembursko	201
17.3.19	Malta	202
17.3.20	Holandsko	202
17.3.21	Poľsko	202
17.3.22	Portugalsko	203
17.3.23	Rumunsko	203
17.3.24	Slovinsko	204
17.3.25	Španielsko	205
17.3.26	Švédsko	205
17.4	Úradná kontrola potravín v USA	205
18 kapitola	SVETOVÁ OBCHODNÁ ORGANIZÁCIA (WTO)	207
18.1	Vybrané obchodné spory medzi EÚ a WTO	212
19 kapitola	CODEX ALIMENTARIUS	219
19.1	História <i>Codex Alimentarius</i>	220
19.2	Kľúčové prvky participácie ES v komisii <i>Codex Alimentarius</i>	226
19.3	Vedecké poradenstvo v oblasti bezpečnosti potravín a výživy	226
20 kapitola	Prehľad použitej literatúry	233

JOZEF GOLIAN • JOZEF ČAPLA •
PETER ZAJÁC • ĽUBOMÍR BELEJ •

LEGISLATÍVA A KONTROLA POTRAVÍN

Vydala: Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Vydanie: prvé

Náklad: 250 ks

Rok vydania: 2020

Jazyková korektúra: Katarína Drábiková

Grafická úprava: Tatiana Šmehilová

Počet strán: 236

Tlač: Vydavateľstvo SPU v Nitre

AH-VH: 19,61-19,91

ISBN 978-80-552-2231-8